

Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi

The Journal of International Social Research

Cilt: 8 Sayı: 40 Volume: 8 Issue: 40

Ekim 2015 October 2015

www.sosyalarastirmalar.com Issn: 1307-9581

KİTLESEL ŞİDDET EYLEMLERİNDE YER ALAN ÇOCUKLARIN ÖZELLİKLERİ VE KRİMİNALLEŞME SÜREÇLERİ* FEATURES AND CRIMINAL PROCESS OF MASSIVE VIOLENCE AND CHILDREN INVOLVING IN

Erdal ÇETİN**
Zahir KIZMAZ***

Öz

Bu araştırma, PKK örgütü ile ilintili olarak zaman zaman kitlesel eylemler içerisinde yer alan çocuk eylemcileri konu edinmektedir. Çalışmanın amacı; kitlesel eylemler içerisinde yer alan çocukların nasıl bir profile sahip olduklarını ve bu eylemlerde yer almaları ile ilintili bazı değişkenleri analiz etmektir. Araştırma kapsamında Batman'da kitlesel eylemlere katılmaları sebebiyle 2009-2011 yılları arasında gözaltına alınan 103 çocuk ile görüşmeler yapılmış ve görüşülen çocuklara bir anket formu uygulanmıştır. Araştırmanın saptadığı temel bulgular şu şekilde belirtilebilir: Eylemlere katılanların genelde 12-15 yaş aralığında oldukları, önemli ölçüde akranları ile birlikte hareket ettikleri, gözaltına alınan çocukların % 24,3'ünün tutuklandıkları, % 17,5'nin ise hüküm giydikleri belirlenmiştir. Ayrıca bu çocukların mensup olduğu ailelerin % 63,1'inin, özellikle 1990- 1995 yılları arasında başka yerleşim yerlerinden Batman iline göç ettikleri, olaylara katılan çocukların mensup oldukları ailelerde ve akrabalarında özellikle siyasal nedenlerden dolayı tutuklanan, hüküm giyen, illegal örgüte katılan ve faili meçhul olaylara maruz kalmış çok sayıda bireylerin var olduğu yönünde bazı bulgular saptanmıştır. Ayrıca eylemlere katılan çocuklarından tutuklanan ve hüküm giyenlerin daha çok radikalleştikleri tespit edilmiştir. Çocukların radikalleşmelerinde ve politik bir kimlik edinmelerinde; PKK örgütü ve onun bileşenlerine aktif destek veren bir aile geçmişinden gelmeleri, örgüte sempati duyan akranlarla yakın temas içinde olmaları, PKK güdümündeki kitle iletişim araçlarındaki yüksek izlenirlik ve tutuklama geçmişine sahip olma gibi nedenlerin, çocukların politik bir kimlik edinmelerinde etkili olduğu tahmin edilmektedir.

Anahtar Kelimeler: Kitlesel Eylemlere Katılan Çocuklar, Şiddet, Batman İli.

Abstract

This study handles the child agitators who involve in the actions related to PKK organisation. The aim of the study is to analyze what kind of profile the children involving in massive actions have and variances related to those children's taking part in these actions. As a part of the study, with 103 children, who were taken into custody in Batman between the years 2009-2011, interviews were had and to the children who were interviewed a questionnaire from was conducted. Some basic findings that the study detected can be stated like this: It was specified that the ones who participated in the actions were in the 12-15 age range, to a considerable extent they acted i common with their campeers 23 % of the children who were taken into custody arrested, 17,5 % of them were condemned. Besides indications were acquired on thet, 63,1 % of the families those children belong immigrated from other settlements to Batman city particularly between the years 1990-1995, between the family members or relatives of children participated in the events there are a large number of member arrested, notably for political reasons, were condemned, attended the illegal organisation and exposed to indetermined cases. Moreover wearing arrestment or convicted children participating in the actions determined that more radicalized. It's estimatied that on children's radicalization and obtaining a political identity, reasons like PKK organisation and its component come from a family history of actively supporting it, being in close contact with peers who sympathize with the organisation, high ratings in the massive media controlling by PKK having a history of arrestment are influential.

Keywords: Children Involving in Massive Actions, Violence, Batman City.

1.GİRİŞ

Türkiye'nin gündemine özellikle 2006 yılından itibaren giren çocuk eylemciler, zaman zaman bazı illerde gerçekleştirdikleri şiddet eylemleri ile kamu güvenliğini ve insan yaşamını riske edecek nitelikte eylemler gerçekleştirmektedirler. Katıldıkları kitlesel eylemlerde güvenlik güçlerine, devlet kurumlarına ve bazı işyerlerine yıkıcı ve yakıcı araçlarla saldıran ve kamuoyunda 'taş atan çocuklar' olarak adlandırılan bu çocuklar, son dönemlerde de ortaya koydukları eylemlerle kendilerinden söz etmeyi başarmış durumdadırlar. Şiddet olaylarına katılan çocuklar konusunda yapılan tartışmalar, sadece çocukların bu eylemlere katılmaları sorunu ile sınırlı kalmamış; gözaltına alınma ve tutuklanmaları ile birlikte yargılama usul ve esasları da tartışma konusu olmuştur. Ağırlıklı olarak Diyarbakır, Van, Batman, Hakkâri, Şırnak, Mardin, Siirt, Adana, Mersin ve İstanbul gibi şehirlerde kitlesel eylemlere katılan çocuklardan gözaltına

* Bu makale, Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü tarafından kabul edilen "Kitlesel Eylemlere Katılarak Kananla İhtilafa Düşen Çocuklar: Batman Örneği" başlıklı yüksek lisans tezinde kullanılan veriler esas alınarak hazırlanmıştır.

** Öğr. Gör., Batman Üniversitesi Meslek Yüksekokulu Çocuk Bakımı ve Gençlik Hiz. Bölümü

*** Prof. Dr., Fırat Üniversitesi, İnsani ve Sosyal Bilimler Fakültesi Sosyoloji Bölümü

alınanlar; suç işlemek amacıyla örgüt kurma, örgüt propagandası, toplantı ve gösteri yasasına aykırı davranma ve kamu malına zarar gibi gerekçelerle yargılanabilmektedirler (İnsan Hakları Derneği, 2009: 4).

Çocukların içerisinde yer aldıkları bu eylemlerin temel bir karakteristiği, şiddetin tüm aparat ve yöntemlerini içermiş olmasıdır. Hiç kuşkusuz, sergilenen bu şiddet eylemleri; topluma egemen olan sosyal, kültürel ve siyasal şiddet ikliminden bağımsız değildir. Sosyo-kültürel yapıda kan davası, töre cinayetleri, eğitim kurumlarında öğretmen ile öğrenciler veya akranlar arasında yaşanan şiddet, siyaset kurumuna hakim şiddet söylemi, medyada şiddetin güç, prestij elde etme aracı olarak gösterilmesinin yanı sıra, Kürt sorununun şiddetle olan iççeliği, gençlerin siyasal örgütlenme yapıları içerisinde yer almaları ve bölgedeki çatışma dinamikleri, çocukların politik şiddet ile olan ilişkisini kısmen de olsa açıklayabilmektedir.

Çocukların şiddete eğilimli bir yapı kazanmalarında açıklayıcı kavramlardan biri geçmişte yaşanmış zorunlu göçtür. Göç esnasında henüz doğmamış olan ya da çok küçük yaşta olan bu çocukların köye dair belleklerinde yer alan tek şey şiddettir. Çocukların hatırladıkları ya da büyüklerinden dinledikleri şiddet eksenli bu olaylar, yaşadıkları olumsuzlukların, kötü hayat koşullarının sebebi olarak gördüğü devletin bütün aygıtlarına şiddet ile karşılık vermeleri için öne sürdükleri bir argümanı oluşturmaktadır (Darıcı, 2009: 32-33) veya bu argüman en azından, şiddetin meşrulaştırılmasında bir araç olarak kullanılmaktadır.

Özellikle geçmiş dönemlerde, eylemlerde yer alan çocuklara yönelik kullanılan medya dilinin zaman zaman sorunlu olduğu ya da en azından tartışıldığı söylenebilir. Gerek ana akım medyanın bu konuda ötekileştirici ve kriminalize edici dili, gerekse örgüte (PKK) yakın medyanın özendirilen açıklamaları sorunu daha da büyütüştür. Ana akım medya o dönemlerde "taş atan çocuklar" konusunda yaptıkları haber ile çocukların şiddete maruz kalmalarını meşru göstermeye çalışırken; özellikle "bayrak", "vatan", "devlet", "rejim" gibi konularını sıklıkla öne çıkarmaları ile de milliyetçi duyguların kışkırtılmasını hedeflemiştir. (Durna ve Kubilay, 2010: 65-68). Öte yandan PKK'ye yakın medyanın bu eylemleri propaganda aracına dönüştürmesi, yaptıkları eylemleri haberleştirerek ideolojik kahramanlar yaratması çocukların bu tür eylemlere yönlendirmelerinde etkili olmuştur (Onatlı, 2011).

PKK'nin etkisi sadece medyanın propagandası ile sınırlı kalmamıştır. Örgüt, aynı zamanda kitlesel eylemlerde yer almalarını sağlamak için çocuk ve gençlere dayalı bazı örgütlü yapılar oluşturmuştur. Çocuklar, bu yapılanmalar üzerinde mobilize edilmektedirler. Özellikle siyasallaşmanın etkili yolu olarak kitleselleşme ve kitle hareketlerini yönlendirme çabaları, bu eylemlerin ortaya çıkmasına neden olmuştur. Nitekim örgüt tarafından belirlenen bazı tarihlerde (15 Şubat, 15 Ağustos vb.) ve örgüt elemanlarının cenazelerinin defnedildiği günlerde, çocukların kitlesel şiddet eylemlerine yoğun bir şekilde katılımları sağlanmaya çalışılmıştır.

Özellikle 90'lı yıllarda bölgede yaşanan şiddet olayları, çocukların da yetişkinler gibi siyasallaşmalarına yol açmıştır. Köylerinden veya ikamet ettikleri yerleşim yerlerinden başka bölgelere veya yerleşim yerlerine göç etmek zorunda kalan çocuklar için şiddet kullanışlı ve yaygın bir araç haline gelmiştir. Bölgede şiddetin yaygınlaşması ve sıradanlaşması diğer bir ifade ile şiddet kodlarının gündelik yaşamının tüm düzeneklerine sirayet etmesi, bir şiddet kültürünü yaratmış ve aynı şekilde çocukların da bu şiddet kültürü etrafında sosyalleşmelerini sağlamıştır (Yağcıoğlu, 2010: 100, Darıcı, 2009: 23). Hiç kuşkusuz çocukların bu eylemlere katılmalarında etkili olan çok sayıda etkenlerden söz etmek mümkündür: Geçmişte yaşanan mağduriyetler, etnik milliyetçilik bilincinin artması, aile ve yakın akrabalarının illegal ve legal Kürt örgütleri/yapıları içerisinde yer almaları, bölgedeki çatışma ortamının varlığı, kitle iletişim araçlarının etkisi ve PKK örgütünün propagandaları, örgütlenme çabaları, çağrıları, devrimci halk savaş kışkırtıcılığı gibi unsurlar çocukların kitle hareketlerinde yer almalarında öne çıkan temel etkenler olarak görünmektedir.

Bu çerçevede, kitlesel eylemlere katılan çocukların özelliklerini saptamak ve çocukların siyasal kitle hareketlerinde yıkıcı bir rolle yer almalarının nedenlerini anlamak bu açıdan önem arz etmektedir.

2. ARAŞTIRMANIN YÖNTEMİNE İLİŞKİN BİLGİLER

Araştırmanın konusunu, kitlesel olaylara katılan ve gözaltına alınan 8- 18 yaş aralığında bulunan çocuklar oluşturmaktadır. Araştırma, ağırlıklı olarak eylemlere katılan çocukların profilini ve katılma nedenleri belirlemeye odaklanan bir alan araştırmasıdır. Ayrıca burada, ebeveynlerin çocuklarının bu eylemlerde yer almalarını nasıl değerlendirdikleri hususu da açıklanmaya çalışılmıştır.

Araştırmanın temel amacı ise, çocukların kitlesel eylemlere katılma nedenlerini/dinamiklerini saptamak, eylemlere katılmanın bilinçli bir tercih olup olmadığını belirlemek, çocukların bu olaylara katılmalarında aile ve akran çevresinin etkisini ortaya koymaktır. Özellikle hangi özelliklere sahip çocukların bu eylemlere katıldıklarını veya bu eylemlerde yer alan çocukların ailesel, sosyal, ekonomik, kültürel ve siyasal özelliklerini belirlemek konunun anlaşılması açısından önem arz etmektedir.

Araştırma Batman ilini kapsamaktadır. Kitlesel eylemlere katılan ve bundan dolayı gözaltına alınan çocuklar için Batman Valiliği'nden izin ve bilgi alınmıştır. Batman Çocuk Şube Müdürlüğü'nden 2009-2011 yılları arasında gözaltına alınan çocukların listesi elde edilmiştir. Araştırmanın evreninde yer alan bu çocuklardan 2009 yılında 87, 2010 yılında 76 ve 2011 yılında (listenin alındığı kasım ayına kadar) 73 olmak

üzere toplam 236 çocuk tespit edilmiştir. Listedeki 103 çocuktan oluşan bir örneklem grubu oluşturulmuştur. Bu çocuklara 58 sorudan oluşan anket formu uygulanmıştır. Araştırma kapsamında görüşülen çocukların tümü erkek çocuklar oluşturmaktadır¹. Anket formu, çocukların ikamet ettikleri adreslerde yüz yüze görüşülerek uygulanmıştır. Örneklem grubu; yaş değişkeni, gözüne alındıkları yıl, ikamet ettiği mahalle gibi unsurlar dikkate alınarak rastgele seçilmiştir. Bu örneklem grubunun yanı sıra benzer nitelik taşıyan yedek liste oluşturulmuştur. Örneklem grubu içerisinde adres yanlışlığı ya da görüşme isteğinin kabul edilmemesi durumunda yedek listeden aynı niteliklere sahip çocuklar ile görüşülmüştür. Yine örneklem grubu içinden araştırmanın niteliğine katkı sunacağı düşünülen bazı çocuklar ve aile bireyleri ile görüşmeler gerçekleştirilmiştir. Bu kapsamda, 20 çocuk ve 15 aile ile yüz yüze görüşmeler gerçekleştirilmiştir. Bir anlamda, ankette yer alan sorular hakkında daha ayrıntılı bilgiler elde etmek ve ailelerin çocuklarının bu olaylara katılmalarına nasıl yaklaştıklarını anlamak için bu görüşmeler gerçekleştirilmiştir.

3. ARAŞTIRMANIN BULGULARI VE BULGULARIN DEĞERLENDİRİLMESİ

3.1 DEMOGRAFİK BİLGİLER

Bu bölümde araştırma kapsamında görüşülen örneklem grubuna ilişkin bazı genel veriler sunulmaktadır. Araştırmanın yapıldığı dönemde görüşülen çocukların yaş durumlarına ilişkin bilgiler aşağıdaki tabloda görülmektedir.

Tablo 1: Örneklem Grubunun Yaş Dağılımı

Yaş Durumu	Sayı	Yüzde
11 yaşında	3	2,9
13 yaşında	7	6,8
14 yaşında	15	14,6
15 yaşında	12	11,7
16 yaşında	11	10,7
17 yaşında	15	14,6
18 yaşında	14	13,6
19 yaşında	21	20,4
20 yaşında	4	3,9
21 yaşında	1	1,0
Toplam	103	100,0

Yukarıdaki tabloya bakıldığında görüşülenlerin yaklaşık olarak % 25'inin 18 yaşından büyük olanları kapsadığı görülmektedir. Her ne kadar bu çalışma 18 yaş ve aşağı yaş grubunu konu edinse de, 18 yaş üstünü oluşturan bireylerin geçmişte, diğer bir ifade ile çocukluk dönemlerinde bu eylemlere katılmışlardır. Aşağıdaki tablodan da görülebileceği gibi çocuklarının eylemlere katıldıkları için gözüne alınmaları daha erken yaşlarda gerçekleşmiştir.

Tablo 2: Örneklem Grubunun Gözüne Alınma Yaşlarının Dağılımı

Göz Altına Alınma Yaşları	Sayı	Yüzde
9 yaşında	1	1,0
10 yaşında	3	2,9
11 yaşında	2	1,9
12 yaşında	15	14,6
13 yaşında	14	13,6
14 yaşında	13	12,6
15 yaşında	15	14,6
16 yaşında	23	22,3
17 yaşında	16	15,5
18 yaşında	1	1,0
Toplam	103	100,0

Batman Çocuk Şubesinden alınan verilere göre çocuklar, en çok 12-17 yaş aralığında gözüne alınmışlardır. Tabloda dikkat çekici bulgu, çocukların özellikle 12 yaşlarından sonra eylemlere katılmalarının yoğunlaştığı ve en yüksek değerlerin 16 yaşında olduğu yönünde gerçekleşen veridir.

Tablo 3: Örneklem Grubunun Öğrenim Durumları

Öğrenim Durumu	Sayı	Yüzde
İlköğretim (devam)	27	26,2
Ortaöğretim (devam)	8	7,8
Açık öğretim lisesi (devam)	10	9,7
İlköğretim mezunu	12	11,7
Ortaöğretim mezun	6	5,8

¹ Batman Çocuk Şube Müdürlüğü tarafından verilen 219 kişilik liste içinden 9 kız çocuğa rastlanılmıştır. Ancak çalışmada herhangi bir kız çocuğu ile görüşme olmamıştır. Adresin yanlış verilmesi, adreste gösterilen evden ailenin taşınmış olması, kız çocuklarının evde bulunmaması, kız çocuklarının ve ailesinin görüşmeyi kabul etmemeleri gibi nedenlerden dolayı kız çocukları örneklem grubunun dışında kalmıştır. Örneklem grubunda yer almasa da kız çocuklarının bu eylemlerde çok az da olsa yer aldıkları tespit edilmiştir.

İlköğretim terk	27	26,2
Ortaöğretim terk	13	12,6
Toplam	103	100,0

Tablo 3'te görüldüğü gibi, ilköğretimi terk ederek okulu bırakan çocukların oranı % 26,2, ortaöğretimi terk ederek okulu bırakanları oranı da %12,6 olarak tespit edilmiştir. Açık öğretim lisesini okuyanlar ile ilköğretimden mezunu olanların örgün eğitim dışında kaldıkları görülmektedir. Yaşları dikkate alındığında, bir şekilde okul ortamından uzaklaşan ve eğitim öğretim hayatını sağlıklı bir şekilde bitirmeyenlerin oranı % 60,2'yi bulmaktadır. Eğitime devam eden çocukların oranı, hem Türkiye hem de araştırmanın evreni olan Batman ilinin ortalamasının çok aşağısına denk gelmektedir.

Tablo 4: Örneklem Grubunun Ailelerinin Aylık Gelir Dağılımı

Aylık Gelir (TL)	Sayı	Yüzde
1-500	9	8,7
501-1000	44	42,7
1001-1500	22	21,4
1501-2000	14	13,6
2001-2500	12	11,7
2501+	2	1,9
Toplam	103	100,0

Örneklem grubunun ailelerinin aylık gelir tablosuna bakıldığında, gelirlerin Türkiye'deki yoksulluk sınırının altında yoğunlaştığı görülmektedir. Araştırmanın gerçekleştirildiği dönemde ailelerin aylık gelir ortalamasının 1500 TL altındaki ailelerin toplam oranı % 72,8 olarak tespit edilmiştir. Ayrıca çalışmada çocukların babalarının önemli bir oranının (% 37), gündelik işçi gibi düşük gelirli işlerde çalıştıkları saptanmıştır. Kamuda memur veya işçi olarak çalıştıklarının belirtenlerin oranı % 10,7 olarak saptanmıştır.

Araştırma kapsamında çocuklar ve aileleri ile yapılan görüşmelerde, ekonomik açıdan düşük gelire sahip olmalarını; yeterli düzeyde iş imkânının yaratılmamış olması ve göç ettirmek zorunda bırakılmaları gibi nedenlerle devleti sorumlu gören açıklamalarda bulunmuşlardır. Özellikle Batman il merkezine yönelik göçlerin, kentteki istihdam alanını daralttığını dile getirmişlerdir.

Burada ele alınması gereken diğer önemli bir husus da, yerinden edilmeler veya zorunlu göç hususudur. PKK örgütü ile mücadele stratejisinin bir parçası olarak gerçekleştirilen zorunlu göçler veya diğer bir ifade ile yerinden edilmeler, sonraki dönemlerde ciddi sorunlar yaratmıştır. Özellikle büyük kentlerin varoşlarına doğru gerçekleşen göçler sonucunda, sonraki dönemlerde gençler arasında ciddi bir radikalleşmenin gerçekleştiği ve terör örgütüne katılımların önemli bir oranının bu bölgelerden gerçekleştiği bilinen bir gerçektir. Bu nedenle, zorunlu göçler kendi içerisinde radikal bir hoşnutsuzluğu barındırdığı için gençler arasında radikal eğilimlerin oluşmasına katkıda bulunduğu söylenebilir.

Bölgede ailelerin göç etme nedenlerine ilişkin TESEV tarafından yapılan çalışmada, göç etme nedenleri altı başlık altında ele alınmıştır (Çelik, 2006: 174). Bunlar;

- 1) Asker ve/veya korucuların köy boşaltmaları, yakmaları, yıkmaları
- 2) Asker ve/veya korucuların halka yönelik muameleleri (fiziksel, sözlü şiddet ev baskınları vb.)
- 3) Asker ve/veya korucuların halka yönelik "korucu olun ya da gidin" baskısı
- 4) Çatışma ortamının getirdiği genel güvensizlik ortamı
- 5) Çatışma ortamının yarattığı ekonomik sorunlar
- 6) PKK baskısı

Aşağıdaki tabloda örneklem grubunun göç durumlarına ilişkin oranlar yer almaktadır.

Tablo 5: Örneklem Grubunun Batman'a Göç Etme Durumları

İkamet Durumu	Sayı	Yüzde
Daima Batman'da ikamet ettik	38	36,9
Batman'a başka bir yerden göç ettik	65	63,1
Toplam	103	100,0

Batman il merkezine başka yerleşim yerinden geldiklerini belirtenlere ilişkin gerçekleşen oran oldukça yüksek görünmektedir (% 63,1). Bir anlamda görüşülen bireylerinin yarısından fazlasının çatışmaların yoğunlaştığı 1990'lı yıllardan sonra göç eden aile bireyleri içerisinde yer aldığı görülmektedir. Ancak burada önemli olan bir husus, görüşülen çocukların % 78,5'inin doğum yerlerinin Batman Merkez olmasıdır. Her ne kadar ailelerin önemli bir oranı başka bir yerleşim yerinden göç etmiş olsalar da, çocuklar ağırlıklı olarak Batman ili merkezinde doğmuştur. Bu nedenle söz konusu çocukların, ailelerinin göç etmeleri ile birlikte ne tür sorunlarla yüzleştikleri veya göçün olumsuzluklarından nasıl etkilendikleri ayrı bir araştırma konusudur.

Bu araştırmada başka bir yerleşim yerinden Batmana gc etmiş olduklarını beyan edenler gc etme nedenleri içerisinde en çok, o dönemlerde güvenlik politikasının bir parçası olarak benimsenmiş olan, “devlet güvenlik birimleri tarafından zorunlu boşaltmalar” (% 38,5) ve “ekonomik nedenleri” (% 32,4) belirtmişlerdir.

3.2. ÇOCUKLARIN KİTLESEL EYLEMLERE KATILMALARINA İLİŞKİN BULGULAR

Bu başlık altında ocukların, PKK rgt ve bu rgt ile bağlantılı legal ve illegal yapılar tarafından organize edilen kitlesel eylemlere; kendi istekleri ile katılıp katılmadıkları, katılma nedenleri, tutuklanma ve hüküm giyme nedenleri, sıklığı, katıldıkları eylemleri nasıl tanımladıkları/bu eylemlere nasıl bir anlam yükledikleri, eylemlere katılmalarının aile bireyleri tarafından nasıl görüldüğü ve çocukların eylemlere katılma sıklıkları gibi hususlar ele alınacaktır.

Tablo 6: Eylemlere Kendi İstekleri İle Katılma Durumları

Tercih Durumu	Sayı	Yüzde
Kendi İstekleri ile Katıldıkları	97	94,2
İstemeyerek Katıldıkları	6	5,8
Toplam	103	100,0

Çocukların % 94,2'si eylemlere kendi istekleri ile katıldıklarını söylerken, % 5,8'i istemeyerek katıldıklarını beyan etmişlerdir. İstemeyerek katılanlar, daha çok arkadaşlarının yoğun isteklerini kırmak istemedikleri gerekçesiyle eylemlere katıldıklarını belirtmişlerdir. Bu soru ile ilintili elde edilen diğer bir veri de, çocukların çok küçük bir oranı hariç (% 3' çocukların “kısmen aldatılmış olabileceği” % 1'i de bu konuda “fikirlerinin olmadığını” belirtmişlerdir) tümünün (% 96) ocuklarının bu eylemlere katılmalarının arka planında onların aldatılmış olabileceği yönündeki iddiaları doğru bulmamış olmalarıdır.

Tablo 7: Eylemlere Beraber Katıldıkları Kişilerin Dağılımı

Kiminle Katıldınız?	Sayı	Yüzde
Tek başıma	35	34,0
Arkadaşlarıyla	47	45,7
Tanımadığım kişilerle	2	1,9
Tek başıma- Arkadaşlarıyla	7	6,8
Tek başıma- Tanımadığım kişilerle	1	1,0
Tek başıma- Aile yeleriyle- Arkadaşlarıyla	3	2,9
Tek başıma- Akrabalarıyla - Arkadaşlarıyla	2	1,9
Aile yeleriyle- Akrabalarıyla- Arkadaşlarıyla	3	2,9
Tek başıma- Aile yeleriyle- Akrabalarıyla - Arkadaşlarıyla	2	1,9
Cevapsız	1	1,0
Toplam	103	100

Tablodan da görülebileceği gibi eylemlere kiminle katıldıkları sorusuna çocukların, % 45,7'sinin “arkadaşlarıyla” birlikte yanıtını vermişlerdir. Bunu ikinci sırada “tek başıma” (% 34) seçeneği izlemektedir. Bu bulgular, çocukların eylemlere genelde yalnız ve arkadaşları ile birlikte katıldıklarını göstermektedir.

Tablo 8: Eylemlere Katılmalarında Ailelerin Bilgi Sahibi Olup Olmadığına İlişkin Dağılım

Ailenizin Haberi Oluyor mu?	Sayı	Yüzde
Evet	21	20,4
Hayır	56	54,4
Bazen	26	25,2
Toplam	103	100,0

Tablonun en dikkat çekici bulgusu, çocukların yarısından fazlasının (% 54,4') eylemlere katılmalarında ailelerinin haberi olmadıkları yönündeki saptamadır. Çocukların 1/4'i ise, ailelerinin “bazen”, 1/5'inin ise genelde eylemlere katılmalarından bilgileri olduklarını belirtmişlerdir.

Ailelerin, genelde şiddetli çatışmalarla sonuçlanan bu eylemlere çocuklarının katılımından habersiz olmaları sorgulanabilecek bir durumdur. Özellikle bu olaylarda zaman zaman yaralamalar ve ölümler gerçekleşmektedir. Ancak bu konuda daha önce yapılmış bazı araştırmalarda (Darıcı, 2009: 36; Akıner, 2010: 40), ocukların bu eylemlere katılırken ailelerini karşlarına aldıkları görülmektedir. Aynı şekilde olaylara katılımda bilgi sahibi olan ailelerin de çocuklarını denetleyecek bir mekanizma geliştirmede başarılı olmadıkları söylenebilir.

Tablo 9: İlk Olayda Gözaltına Alınma Durumu

İlk olayda Gözaltına Alınma	Sayı	Yüzde
Evet	33	32,1
Hayır	68	66,0
Cevapsız	2	1,9
Toplam	103	100,0

Çocukların % 32,1'i katıldıkları ilk kitlesel eylemde gözaltına alındıklarını belirtmişlerdir. Buna karşın % 66'sı daha önce de çeşitli eylemlere katıldıkları halde gözaltına alınmadıklarını ifade etmişlerdir.

Tablo 10: Çocukların Gözaltına Alınma Sıklığı

Gözaltı Sayısı	Sayı	Yüzde
1 kez	82	79,6
2 kez	10	9,7
3 kez	8	7,8
4 kez	2	1,9
5 kez	1	1,0
Toplam	103	100,0

Yukarıdaki tablodan çocuklardan yaklaşık olarak % 80'i "1 kez", % 20'si de birden çok kez gözaltına alındıkları görülmektedir. Hiç kuşkusuz çocuklarının gözaltına alınma sıklığının artmasının onların daha çok radikalleşmelerinde etkili olmuş olabilir.

Tablo 11: Gözaltına Alındıktan Sonra Eylemlere Katılmaya Devam Etme Durumu

Eylemlere Katılmaya Devam Etmeleri	Sayı	Yüzde
Evet	39	37,9
Hayır	63	61,1
Cevapsız	1	1,0
Toplam	103	100,0

Tablodan da görüldüğü gibi, gözaltına alındıktan sonra eylemlere katılmaya devam edenlerin oranının % 38 düzeyinde gerçekleşmiştir. Bu son derece dikkat çekicidir. Çocuklarının % 38 oranına karşılık, % 61'inin bu eylemlere katılmayı terk etmeleri, çocukların gözaltına alınmalarının mutlak bir caydırıcılık yerine kısmi bir caydırıcılık teşkil ettiği anlamına gelmektedir.

Tablo 12: Gözaltına Alınma Gerekçelerinin Dağılımı

Göz Altına Alınma Nedenleri	Sayı	Yüzde
Basın açıklaması ve yürüyüş	11	10,7
Taş atma	12	11,6
Molotof-Havai fişekli eylemler	3	2,9
Slogan atma	3	2,9
Basın açıklaması ve yürüyüş- Taş atma	7	6,8
Basın açıklaması ve yürüyüş- Slogan atma	8	7,8
Basın açıklaması ve yürüyüş- Diğer	9	8,7
Basın açıklaması ve yürüyüş- Taş atma- Slogan atma	34	33,0
Basın açıklaması ve yürüyüş- Taş atma- Molotof- Havai fişekli eylemler- Slogan atma	1	1,0
Taş atma- Slogan atma	8	7,8
Diğer	7	6,8
Toplam	103	100

Araştırma kapsamında görüşülen çocuklar yoğun olarak "basın açıklaması ve yürüyüş", "slogan atma" ve "taş atma" eylemlerinden dolayı gözaltına alındıklarını beyan etmişlerdir. Her üç şikâin aynı anda işaretleyenlerin oranı ise % 33 olarak saptanmıştır. Sadece "taş atma" eyleminden dolayı gözaltına alınanların oranı ise % 11,6 olarak bulunmuştur. "Basın açıklaması ve yürüyüş"e katıldıkları için gözaltına alındıklarının beyan edenlerin oranı da % 10,7'dir. Diğer gerekçeler şikâinde ise daha çok olay yerinde bulunma, polis ile sözlü sataşma, eylemde bir arkadaşının varlığı gibi nedenler gösterilmiştir.

Tablo 13: Gözaltına Alındıktan Sonra Tutuklanma Durumu

Tutuklanma Durumu	Sayı	Yüzde
Evet	25	24,3
Hayır	78	75,7
Toplam	103	100,0

Gözaltına alınan yaklaşık olarak her dört çocuktan biri tutuklanmıştır. Geçmişte katıldıkları eylemler nedeni ile çocukların tutuklu yargılanmalarının, onların kriminalleşme düzeylerini daha da arttırabileceği kaygısıyla sıklıkla tartışılmıştır. Çocukların tutuklu yargılanmalarının onların okula devam etme imkânını ortadan kaldırması ve cezaevinde ideolojik olarak daha da keskinleşmeleri gibi olumsuzluklar yaratabilmektedir. Nitekim tutukluluktan sonra bazı çocukların dağa çıktıkları ya da daha radikal bir tutum almaya başladıkları bilinmektedir.

Tablo 14: Hüküm Giyme Durumu

Hüküm Giyme Durumu	Sayı	Yüzde
Evet	18	17,5
Hayır	85	82,5
Toplam	103	100,0

Yukarıdaki tablo, tutuklanan çocukların tümünün hüküm giymediklerini göstermektedir. Bu durum da, bazı çocukların tutuksuz yargılanmasının daha doğru olabileceğini gerektirmektedir. Çocuk suçluluğuna

ilişkin olarak yasalarda ve evrensel standartlarda tutukluluğun son çare olarak denemesi gerektiği ısrarla vurgulamaktadır.²

3.3. ÇOCUKLARIN AİLELERİNE İLİŞKİN BULGULAR

Çocukların, PKK örgütü bileşenlerinin organize ettikleri eylemlere yoğun düzeyde katılmalarında veya kriminal bir eğilimlilik sergilemelerinde yetiştikleri aile ortamının etkisinin olup olmadığı konusu merak edilen hususların başında gelmektedir.

Bu nedenle burada, aile fertleri arasında daha önce tutuklanan ya da herhangi bir sebepten dolayı tutukluluk ve hüküm giyen bireylerin olup olmadığı ve bunların suçluluk nedenlerine bakılacaktır. Çünkü aile bireylerin, suçluluk geçmişleri veya siyasi örgütlenmeler içerisinde aktif düzeyde katılımları, çocuklarının bu olaylara katılmalarında etkili olabileceği düşünülmektedir.

Tablo 15: Aile Bireylerinin Tutuklanma ve Hüküm Giyme Durumları

Tutuklanma ve Hüküm Giyme Durumu	Sayı	Yüzde
Ailede tutuklanan veya hüküm giyen yok	81	78,6
Ailede tutuklanan veya hüküm giyen var	22	21,4
Toplam	103	100,0

Araştırma kapsamındaki çocukların % 21.4'ü; geçmişte aile bireylerinden bazılarının (anne, baba ve kardeş/ağabey) tutuklandıklarını veya hüküm giydiklerini belirtmiş olmaları son derece dikkat çekicidir. Ayrıca aile bağlarının ve akrabalar arası ilişkilerin güçlü olduğu araştırma evreninde aile üyelerinin yanı sıra ikinci derece aile üyelerinin de tutukluluk ve hükümlülük durumlarının olup olmadığı öğrenilmeye çalışılmıştır. İkinci derece akrabalarında tutuklanan veya hüküm giyenlerin oranı aşağıdaki tabloda verilmiştir.

Tablo 16: 2. Derece Aile Bireylerinden Tutuklanan ve Hüküm Giyenlerin Dağılımı

Durum	Sayı	Yüzde
Tutuklanan ve hüküm giyen yok	56	54,4
Tutuklanan ve hüküm giyen var	47	45,6
Toplam	103	100,0

Tablodan, ikinci derece aile üyelerindeki tutukluluk ve hüküm giyme oranı, aile bireylerine göre daha fazla olduğu görülmektedir. Bunun en önemli sebeplerinden birisi ikinci derece akrabalarındaki niceliksel artıştır. Çekirdek ailesinin dışında kalan bireylerin sayıca fazla oluşu, böyle bir verinin ortaya çıkmasına sebep olabilmektedir.

Tablo 17: Aile Üyelerinin Tutuklanma/Hüküm Giyme Nedenlerinin Dağılımı

Gerekeçe	Sayı	Yüzde
Adam yaralama ve öldürme	1	1,8
Hırsızlık/Gasp/Kapkaç	2	3,5
Siyasi sebepler	33	57,9
İllegal örgütlerle ilişkiler	2	3,5
İş hayatı gereği/Dolandırıcılık	4	7,0
Siyasi sebepler- İllegal örgütlerle ilişkiler	13	22,8
Diğer	2	3,5
Toplam	57	100

Hem aile üyelerinde hem de 2. derece akrabalarından daha önce tutuklanan veya hüküm giyen 57 çocuk tespit edilmiştir. Yukarıdaki tabloda, aile bireylerinin yoğun olarak siyasi sebeplerden ve illegal örgütlerle ilişkilerden dolayı tutuklandıkları veya hüküm giydikleri görülmektedir. Bu bulgular, kitlesel eylemlere katılan bazı çocukların ailelerinde siyasi bir radikalleşme içinde olan bireylerin olduğu ve bu eğilimin çocukların da bu olaylara ilgi duymalarında etkili olduğu şeklinde yorumlanabilir.

Çocukların yıkıcı ve illegal oluşumlara katılmalarında veya siyasal bir eğilim kazanmalarında, aile bireyleri içerisinde cezaevi geçmişine sahip olan bireylerin yanı sıra, aile içinde illegal bir örgüte katılan bireylerin oluşu da son derece etkili olmaktadır. Ailede herhangi bir bireyin örgüte katılmış olması, aidiyet duygusu geliştirmektedir. Bu durum, çocukların örgüte sempati duymalarına neden olmaktadır. Çatışma ortamında, aidiyet hissettikleri tarafın söylem ve pratikleri hem çocukları hem de ailelerini yönlendirebilmektedir.

Tablo 18: Aile Bireylerinin İllegal Örgüte Katılım Durumları

Katılım Durumu	Sayı	Yüzde
Ailede illegal örgüte katılan yok	88	85,4
Ailede illegal örgüte katılan var	8	7,8
Cevap vermeyenler	7	6,8
Toplam	103	100,0

² Bu konuda bkz: ÇKK m.4,1/i ve Çocuk Adalet Sisteminin Uygulanması Hakkında Birleşmiş Milletler Asgari Standart Kuralları (Beijing Kuralları) m.13,1

Ailelerinde herhangi bir illegal örgüte katılımın olmadığını söyleyenlerin oranı % 85,4'tür. Buna karşın katılımın olduğunu söyleyenler % 7,8 olarak tespit edilmiştir. Görüşülen kimi çocuklar ve aileleri bu soruyu yanıtlamak istememişlerdir. Cevap vermedeki tereddüt, bu ailelerde katılımın olma ihtimalini yükseltmektedir. Örgüte katılım sağlayan aile üyelerin kimliği sorulduğunda 6 kişi ağabey, 2 kişi de baba cevabını vermiştir.

İkinci dereceden aile üyelerinin sorgulandığı soruda ise örgüte katılım yüksek çıkmıştır.

Tablo 19: İkinci Derece Aile Üyelerinde Örgüte Katılım Durumları

Katılım Durumu	Sayı	Yüzde
Cevap vermeyenler	4	3,9
2. Derece aile üyelerinde illegal örgüte katılan yok	61	59,2
2. Derece aile üyelerinde illegal örgüte katılan var	38	36,9
Toplam	103	100,0

İkinci derece aile üyelerinde örgüte katılım düzeyi % 36,9 olarak tespit edilmiştir. Buna karşın "yok" cevabını verenlerde oran % 59,2'dir. Bu soruya cevap vermeyenlerin 3,9 olduğu görülmüştür. Örgütün genç bir militan profiline sahip olma isteği, çalışmaya da yansımıştır. Araştırma kapsamında görüşülen ve 2. derece aile üyelerinden PKK örgütüne katılımın olduğunu söyleyen çocukların % 34,1'i kuzenlerinin illegal bir örgüte katıldığını söylemiştir. Dayı cevabı % 21,1, hala, amca ve teyze cevapları da % 5,3 olarak tespit edilmiştir.

Bazı ailelerde birden fazla aile üyesinin örgüte katıldığı görülmüştür. Hem amca hem de kuzeni katılmış olanlar % 10,5, dayısı ve amcası katılmış olanlar % 7,9, halası ve teyzesi katılmış olanlar % 2,6, dayısı ve kuzeni katılmış olanlar % 2,6 ve dayısı, amcası ve kuzeni katılmış olanlar ise % 5,3'tür. Görüldüğü gibi çocukların % 28,9'unun ailesinde en az iki kişi örgüte katılmıştır.

Yapılan görüşmelerde bu durumun çocuklar ile örgüt arasında dolaylı bir bağ oluşturduğu görülmüştür. Ş.A. adlı çocuk, PKK'yi "Kürt halkının silahlı mücadele veren örgütü" olarak tarif ederken, M.Ş. PKK militanları için: "Örgütteki insanlar bizim için kendilerini feda ediyor. Kim kendi canından olmak ister. Ama militanlar bizim için hayatlarını feda ediyor. Karda, soğukta, dağda mücadele veriyor" ifadesini kullanmıştır. Aynı ifadeler ailelerde görülmektedir. Aileler genellikle PKK'yi yaşananlara karşı bir tepki olarak doğan örgüt olarak tarif etmektedir. Görüşme yaptığımız V.İ.'nin babası örgüt ve Kürt sorunu için, "PKK bazılarına göre bir terör örgütü olsa da aslında bir muhalif güç. Kürt sorununun doğurduğu bir örgüttür. Eğer devlet bu işten kurtulmak istiyorsa Kürt sorununu demokratik ve barışçı bir yolla çözmelidir. Genel bir af ve demokratik hakların verilmesi buna başlangıç olabilir" ifadelerini kullanmıştır.

Yine çocukların PKK'ye katılım konusunda fikirleri de sorulmuştur. "PKK'ye katılmayı daha önce düşündünüz mü?" sorusunda M.T. adlı çocuktan "Katılmayı düşündüm. Çocuksu hayallerdi. Herkesin kahramanları olur ya, benim de masal kahramanlarım onlardı." cevabı alınmıştır. Ş.A. ise "Katılmayı düşünmedim. Ama ilerde zaman ve şartlar belirleyecek" yanıtını vermiştir.

Çocukların radikalleşme eğilimi kazanmalarında, PKK örgütü ile sürdürülen mücadele kapsamında yaşanan mağduriyetler de etkili olabilmektedir. Özellikle yaşanan faili meçhul cinayetler bu kapsamda görülebilir. Araştırma kapsamında çocukların sadece % 3'u kendi ailelerinde faili meçhul olayının yaşandığını belirtmişlerdir. Ancak, ikinci akraba üyelerinde bu oran, oldukça yüksek gerçekleşmiştir (% 30). 2. derece aile üyelerinden faili meçhul cinayetler ile ölenlerin olduğunu beyan eden çocukların % 38,7'si "amca" cevabını vermiştir. Amca seçeneğini dayı (% 32,3), kuzen (% 22,6), hala (% 3,2) ve dede (% 3,2) takip etmektedir.

3.4. ÇOCUKLARIN EYLEMLERE KATILMALARINDA ÖRGÜT YAYININ ETKİSİ

PKK silahlı mücadeleye başlamasından bu yana kitleler üzerinde etkili olmaya çalışmıştır. Örgüt başarılı olmak için bunun önemli bir basamak olarak görmektedir. 90'lı yıllarda PKK'nin hedeflerinden birisi de kendilerine sempati duyan kitleleri harekete geçirmektir. Bu kapsamda her yıl, çok sayıda genç ve çocukların ölümüyle sonuçlanan onlarca kitleli hareketler gerçekleştirmiştir.

Çocukları bu tarz eylemlere yönlendirmek için en uygun aygıtlar şüphesiz ki kitle iletişim araçlarıdır. Özellikle örgüt medyası bu konuda verilecek en iyi örnektir. Eylemleri duyurma mekanizması görmektedir. "Amed (Diyarbakır) Halk İnisyatifi", "Botan (Cizre, Silopi, Şırnak bölgesi) Halk İnisyatifi", "Qoser (Kızıltepe) Gençliği" ve son dönemde YDH-G gibi illegal, süreklilik arz etmeyen küçük çaplı birimler, mahallelerde oluşturdukları yapılar üzerinden ve örgüte yakın kanallarda yaptıkları propagandalarla çocukları bu eylemler için mobilize etmektedirler.

Aşağıdaki tabloda PKK örgütü kontrolü bulunan kanalların çocuklar tarafından ne sıklıkla izlendiğine yer verilmiştir.

Tablo 20: PKK Örgütüne Yakın TV Kanallarını İzleme Durumları

İzleme Düzeyi	Sayı	Yüzde
Sıklıkla	38	36,9
Bazen	40	38,8
Seyretmiyorum	25	24,3

Toplam	103	100,0
---------------	------------	--------------

Araştırma kapsamında görüşülen çocuklardan örgüte yakın TV kanallarını “sıklıkla” izlediğini söyleyenler % 36,9, “bazen” izlediğini söyleyenler % 38,8, “seyretmiyorum” diyenler de % 24,3 olarak tespit edilmiştir.

Müzik kanalı ve haber kanalını da oluşturacak şekilde yaygınlaşan bu yayın organları, çocuklar tarafından izlemekte ve aynı zamanda güvenilir bulunmaktadır. Aynı veriler Akınar’ın (2010, s.235) Mersin’de yaptığı çalışmada da görülmektedir. 250 kişi ile yapılan görüşmelerde bireylerin en çok Roj TV ile beraber MMC, Newroz ve benzeri kanallara ve onların yaptıkları haberlerin doğruluğuna inandıkları tespit edilmiştir. “Eylemlerden nasıl haberdar oluyorsunuz?” sorusunda 16 yaşında olan M.B., “Roj TV’yi sürekli olarak seyrediyoruz. Hangi gün hangi etkinliklerin olduğunu onun aracılığıyla öğreniyoruz. Zaten mahalle komisyonları da evleri dolaşiyor, eylemlere katılmamızı istiyor” şeklinde cevap vermiştir.

Tablo 21: Çocukların Takip Ettikleri Politik Sitelerin Dağılımı

Siteler	Sayı	Yüzde
Cevapsız	1	6,3
Örgüte yakın politik siteler	6	37,5
Bağımsız Kürt politik siteleri	0	0,0
Türkiye’deki legal siteler	1	6,3
Örgüte yakın politik siteler- Türkiye’deki legal siteler	2	12,4
Örgüte yakın politik siteler- Türkiye’deki legal siteler- Bağımsız Kürt politik siteleri	6	37,5
Toplam	16	100

Araştırma kapsamında görüşülen ve politik siteleri takip eden çocukların % 37,5’i örgüte yakın duran ve bu anlamda politika ve haber yapan sitelere girdiklerini belirtmişlerdir. Yine % 37,5’i hem örgüte yakın duran internet sitelerini hem diğer Kürt politik sitelerini hem de Türkiye’deki legal siteleri takip ettiklerini beyan etmişlerdir.

4. GENEL DEĞERLENDİRME VE SONUÇ

Çocukların kitlesel şiddet eylemlerinde aktif olarak yer almalarına ilişkin olarak; PKK örgütü ve onun bileşenlerine aktif destek veren bir aile geçmişinden gelmeleri, örgüte sempati duyan akranlarla yakın temas içinde olmaları, PKK güdümündeki kitle iletişim araçlarındaki yüksek izlenirlik ve tutuklama geçmişine sahip olma gibi nedenlerin öne çıktığı görülmektedir. PKK ile yaklaşık olarak 25 yıl süren çatışmalar, bölgede siyasi bir çatışma kültürü yaratmıştır. Çocuk ve gençlerin, okullarda, mahallelerde, dershanelerde örgüt elemanları ile gerçekleştirdikleri yakın temas, bölgede örgüt ve bileşenleri tarafından çok sayıda görsel ve yazılı iletişim araçlarının etkili bir şekilde kullanılması, geçmişte yaşanan ciddi mağduriyetler (faili meçhul olaylar, köy boşaltmalar, insan hak ihlalleri, yoğun tutuklamalar) ve etnik milliyetçilik bilincininin gelişmesi gibi unsurlar gençlerin radikal bir kimlik edinmelerinde etkili olduğu gözlemlenmiştir.

Eylemlerde yer alan çocukların profillerine ilişkin olarak da şu hususlar belirlenmiştir: Eylemlere katılan çocukların ağırlıklı olarak 12-15 yaş aralığında oldukları, dolayısıyla kitlesel hareketlere çok erken yaşlarda katıldıkları tespit edilmiştir. Olaylara katılanların % 84’ü gibi ezici bir çoğunluğu, 15 ve 15 yaş altı grupta yer almaktadır. Diğer bir bulgu da, çocukların düşük sosyo-ekonomik ailelere mensup olduklarıdır. Kitlesel hareketlere katılıp gözaltına alınmış olan çocukların büyük bir oranı, özellikle 90’lı yıllardan sonra yoğun oranda göç alan veya göç ile birlikte oluşmuş yerleşim bölgelerinde ikamet edenler olmaktadır. Aynı şekilde olaylara katılıp gözaltına alınmış çocukların önemli bir özelliği, onların göç etmiş bir aileye mensup olmalarıdır. Çocukların % 63’ü, ailelerinin Batman iline başka yerlerden göç ettiklerini belirtmişlerdir. Bu göçlerin, PKK örgütü ile çatışmaların yoğunlaştığı ve insan hak ihlallerinin yoğun olarak yaşandığı 1990-1995 yılları arasında (% 64,6) gerçekleşmiştir. Bu göçlerin önemli bir oranı PKK ile mücadele kapsamında güvenlik gerekçesiyle gerçekleştirildiği iddia edilen nedenler ile ekonomik sebeplerle gerçekleştirildiği belirtilmiştir.

Örnekleme grubunun en dikkat çeken bulgularından biri de, çocukların önemli bir oranının okulla ilişkilerinin kesilmiş olmasıdır. Öğrenimin 1. ve 2. kademelerinde okulu terk etmiş olduklarını belirtenlerin oranı % 47,6’yı bulmaktadır. Okulun herhangi bir kademesini bitirip ve hâlihazırda okula devam etmeyenlerin oranları da buna eklendiğinde bu oran % 52’ye çıkmaktadır. Okula devam etmeyenlerin önemli bir bölümü(% 39,8), gözaltına alınmadan önce okulla ilişkileri kesilmiştir. Çocukların okul durumlarına ilişkin bu olumsuz tablonun onların kitlesel eylemlere daha fazla katılmalarına yol açabilmektedir. Çünkü okul gibi etkili denetleyici bir kurumun dışında olmanın bu olaylara katılımı kolaylaştırdığı söylenebilir.

Görüşülen çocukların %21,4’ü ailelerinde tutuklanan veya hüküm giyen bir bireyin var olduğunu beyan etmiştir. Bu tutuklanan veya hüküm giyenlerin de genelde baba ve ağabey olduğu belirtilmiştir. Bu durumun, çocukların politik bir tavır almalarında ve bu olaylara katılmalarında etkili olduğu söylenebilir.

Bu konuda akrabalara ilişkin gerçekleşen oran ise daha yüksek çıkmıştır. Çocukların % 54,4'ü akrabalarından tutuklanan veya hüküm giyenlerin var olduğunu, % 45,6'sı da böyle bir durumun olmadığını belirtmişlerdir. Tutuklanan veya hüküm giyenler içerisinde en çok amca, kuzenler ve dayı belirtilmiştir. Söz konusu yakınlarının cezaevine girme gerekçeleri de genelde bölgedeki siyasi sebepler veya illegal yapılarla olan ilişkiler gösterilmiştir.

Ailelerine ilişkin diğer bir bulgu, olaylara katılanların % 7,8'inin, aile bireylerinden illegal örgüte katılanların var olduğunu belirtmiş olmalarıdır. Çocukların % 6,8'i, bu yöndeki soruyu yanıtlamamışlardır. Cevap vermek istemeyen bu çocukların da aile bireylerinde örgüte katılanların olduğu tahmin edilmektedir. Bu iki oran birlikte ele alındığında % 15'i bulmaktadır. Çocukların % 85'i kendi aile bireylerinden illegal örgüte katılanların olmadığını belirtmişlerdir. Aynı şekilde yakın akraba bireylerinden (en çok belirtilenler dayı ve kuzenler) illegal örgüte katılanların olduğunu belirtenlere ilişkin gerçekleşen oran yüksek görünmektedir (% 37). Bu soruyu cevaplamak istemeyen % 4 oranını da bu sayıya eklemek mümkündür. Çocukların politize olmalarında ve radikal eğilim kazanmalarında önemli olan diğer bir saptama da, özellikle akraba bireylerinden geçmişte faili meçhul cinayetlere maruz kalan yakınlarının varlığıdır. Çocukların % 30'u, akraba bireylerinden (en çok amca, dayı ve kuzen) faili meçhul cinayetlere kurban gittiklerini belirtmişlerdir.

Çocukların bu olaylara katılmalarında etkili olan diğer bir faktör de, PKK örgütüne yakın olan kitle iletişim araçlarını izleme oranının yüksekliğidir. Çocuklardan sadece % 24'ü örgüte yakın olan TV kanallarını izlemediklerini, geriye kalan çocuklardan % 37'si "sıklıkla", % 40'ı da "bazen" izlediklerini belirtmişlerdir. Ayrıca çocukların PKK ve onun bileşenleri tarafından kontrol edilen internet sitelerine duydukları ilgidir. Örgütün kitlesel olaylara ve örgüte katılma yönünde özendirici yayınlar yapması, çocukların bu olaylara katılmalarında etkili olduğu söylenebilir.

Sorunun bir diğer boyutu, PKK/KCK ve siyasi parti örgütlerinin kitleleri organize etme yönündeki çabalarıdır. Çocuklar bu eylemlere aktif olarak katılmak suretiyle veya onların katılımları sağlanarak ciddi bir görünürlük sağlamaktadırlar. Nitekim PKK'nin kitleselleşerek toplum nezdinde itibarını yükseltmek istediği ve olayları tetiklemeye çalıştığı görülmektedir. Kentlerin içindeki bu olayları yönlendirmek amacıyla illegal yapılanmaları teşvik edebilmekte, her olaydan sonra yaptıkları açıklamalarda bölge insanının şiddet ile tepki vermesini istemektedir. Böylece şiddet eylemlerini pazarlık araçlarına dönüştürmeye çalışmaktadır. Üstelik şiddet eylemleri örgüte militan sağlamanın ilk ayağı olabilmektedir. Oluşturduğu kaos ortamı ile gençleri mobilize edebilmekte ve gençlerin örgüte militan olarak katılmalarını teşvik edebilmektedir.

Bu eylemler üzerinden gündeme gelen bir diğer konu da çocuk militanlardır. Örgüt içinde çocuk militan sayısının yüksek olduğu, devlet yetkililerince sürekli dile getirilmektedir. Üstelik çocuk militanlarının olduğunu örgüt de kabul etmektedir. Böylece örgüt yeni katılımlar için çocuk militanlar üzerinde propaganda yapabilmektedir. Şiddet ortamının sürekli canlı tutulması, bu bağlamda örgütün ayakta kalmasını sağlayabilmektedir. .

Sonuç olarak çocukların kitlesel eylemlere katılmalarında ve radikalleşmelerinde; PKK örgütü ve onun bileşenlerine aktif destek veren bir aile geçmişinden gelmeleri, örgüte sempati duyan akranlarla yakın temas içinde olmaları, PKK güdümündeki kitle iletişim araçları ile ilişki içinde olma ve tutuklama geçmişine sahip olma gibi nedenlerin etkili olduğu söylenebilir.

KAYNAKÇA

- AKINER, Nurdan (2010). Mersin Banliyölerinde Öfke Patlaması, İstanbul: Karakutu Yayınları.
- ÇELİK, Ayşe Betül (2006). Batman İli Alan Araştırması Değerlendirmesi: Ülke İçinde Yerinden Edilmenin Sosyo-Ekonomik Sonuçları ve Geri Dönüş Önündeki Engeller, İstanbul: TESEV Yayınları
- DARICI, Haydar (2009). "Şiddet ve Özgürlük: Kürt Çocuklarının Siyaseti", Toplum ve Kuram Dergisi, S.2 s. 17-42. DURNA, Tezcan ve KUBİLAY, Çağla (2010). "Basının Şiddeti: Siyasal Gösterilerde 'Polise Taş Atan Çocuklar' Örneği", Ankara Üniversitesi SBF Dergisi, S.65/3. s. 51-85.
- İnsan Hakları Derneği (2009). "2008 Yılı Kanunla İhtilafa Düşen Çocuklar Raporu".
- ONATLI, Mesut (2011). The İdeology Of Stones: The Empowerment Of Kurdish Children As Political Actors İn Turkey, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul: İstanbul Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- YAĞCIOĞLU, Sedat (2010). "Yeni Çocukluğun Kurucuları Kürt Çocuklarının Siyaseti ve Siyaset Alanı Olarak Toplumsal Gösteriler", Eğitim Bilim Toplum Dergisi, S.8/31 s.88-114